

Statens vegvesen, Region Sør
Postboks 723 Stoa
4808 ARENDAL

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2017/4644

Dato
06.12.2017

Tillatelse til utfylling i Svartevatn - Sirdal kommune

Fylkesmannen gir herved tillatelse til utfylling av inntil 48 000 m³ masser i Svartevatn for utbedring av Fv. 45 i Sirdal kommune. Det er satt vilkår i tillatelsen. Vilkårene har som mål å hindre unødig forurensning og beskytte naturmangfoldet. Saksbehandlingen er gebyrlagt.

Vi viser til søknad om utfylling i Svartevatn datert 03.05.2017.

Sakens bakgrunn

Statens vegvesen Region sør ønsker i sammenheng med forbedringen av Fv. 45 i Sirdal kommune utfylling av masser i Svartevatn. Tiltaket vil berøre eiendommene ved gnr/bnr 10/14, 103/1 og 100/42. Beregnet mengde anslått til utfylling er 47700 m³, og det er estimert at tiltaket vil berøre et samlet bunnareal på 6925 m². I tillegg vil det være nødvendig med masser til overbygging. Massene som det planlegges å bruke til utfyllingen er sprengstein. Norconsult har på oppdrag fra Statens vegvesen foretatt sedimentundersøkelser i planlagt berørte område. Undersøkelsen viser at sedimentene består hovedsakelig av silt and sand med et høyt vanninnhold. Videre beskriver søkeren at bunnforholdene er dominert av fint mudder og høyt organisk innhold. Tiltakshaver vurderer at totalkonsentrasjonen av miljøgiftene påvist i sedimentet er generelt lav, og at faren for utlekking og effekt på vannlevende organismer kan holdes på et akseptabelt nivå såfremt man tilstreber å minimere oppvirvling og spredning av sedimentpartikler. Tiltakshaver har foreslått siltgardin som avbøtende tiltak. Søkeren vurderer sugemudring som mindre aktuelt grunnet høyt vanninnhold, noe som kan vanskeliggjøre håndtering og deponering av massene. GP- bensinstasjon og veiavrenning ansees som potensielle forurensningskilder i nærheten av det planlagte tiltaket.

Det er også foretatt en generell kartlegging av naturmangfoldet i planlagt berørt område. Det er dokumentert forekomst av enkelte rødlistede fuglearter. Det er ikke registret spesielle naturtyper innenfor planområdet i naturbasen til Miljødirektoratet. Det er også registrert forekomst av ørret i Svartevatn.

Reguleringsplanen for Fv. 45 kryss Sinnes samt gang og sykkelvei mot Tjørhomfjellet ble endelig vedtatt i Sirdal kommunestyre 10.03.2017. Innenfor planområdet består vannkanten i Svartevatn hovedsakelig av eldre og nyere steinfyllinger.

Høring

Søknaden er sendt offentlige berørte etater.

Vest-Agder Fylkeskommune bekrefter at tiltaket, slik det er beskrevet, er i tråd med deres bestilling til Statens vegvesen, og har ingen videre merknader til søknaden.

Andre tilbakemeldinger er ikke mottatt.

Fylkesmannens vurdering og begrunnelse

Ved tiltak som representerer en fare for spredning av forurensning/ miljøgifter gis det tillatelse med hjemmel i §11 (særskilt tillatelse til forurensende tiltak), jf. § 7 (plikt til å unngå forurensning) lov 13 mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven). Miljøvernavdelingen har vurdert den aktuelle saken etter de samfunns- og miljømessige fordeler og ulemper som tiltaket vil medføre jf. §§ 11 og 16 forurensningsloven. Saken er også vurdert etter §§ 8 til 12 i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og vannforskriftens §§ 4 og 12.

Miljødirektoratet har utarbeidet en veileder som omtaler de viktigste forholdene i behandlingen av søknader om mudring og dumping («Veileder for håndtering av sedimenter TA-2960/2012», håndteringsveilederen). I tillegg har miljødirektoratet utarbeidet en veileder for Klassifisering av miljøkvalitet i vann (veileder 02:2013) og Grenseverdier for klassifisering av vann, sediment og biota (M-608/2016).

Fylkesmannen vurderer at utfylling med sprengstein i Svartevatn i hovedsakelig vil ha fem mulige negative påvirkninger på naturmangfoldet. (1) Spredning av miljøgifter fra sediment eller sprengstein, (2) direkte ødeleggelse og/eller fragmentering av habitat tilknyttet innsjøbunn, (3) spredning av finpartikler (blant annet nåleformede partikler) fra tilført sprengstein som kan skade gjellene på fisk, (4) forringelse av vannmiljøet grunnet nitrogenholdig sprengstein, (5) forsøpling av plast- og anleggsavfall. I påfølgende avsnitt er ovenstående momenter vurdert.

Generelt sett kan bunnsedimenter ses på som en innsjø «interne lager» av miljøgifter. Kjemikalier kan avsettes eller re-aktiveres fra sediment til overflatevannet ut i fra fysiske og kjemiske prosesser i innsjøen. Sedimenthåndtering og-forstyrrelser anses som viktige kilder til frigjøring av miljøgifter. Miljøgifter er også i større grad biotilgjengelige når oppøst i vann, kontra lagret i sedimentene. Hydrofobe organiske miljøgifter og enkelte organometaller har høy affinitet til partikler, og kan vedvare over lang tid i sedimentene. I tillegg har flere miljøgifter bioakkumulerende egenskaper, og kan derfor forekomme i høye konsentrasjoner i vannlevende organismer – på tross av lave konsentrasjoner i resipienten (vannet). Det er derfor svært viktig å hindre unødig partikkelspredning. Spredningsrisikoen er relativt stor ettersom sedimentene er dominert av fint mudder og høyt vanninnhold. På bakgrunn av analyseresultatene fra Svartevatn kan sedimentene generelt sett klassifiseres i tilstandsklasse

I eller II (bakgrunnsnivå eller god kjemisk tilstand). Dette betyr at konsentrasjonen av de analyserte stoffene ikke vil føre til kroniske eller akutte toksiske effekter. Benzo(ghi)perylene og ideno(123cd)pyren (PAHs), derimot, overskrider vannforskriftens grenseverdier for sedimenter og klassifiseres i tilstandsklasse III (moderat). Bly-konsentrasjonene fra Svartevatn overskrider også grenseverdiene for sediment i ferskvann og klassifiseres i tilstandsklasse III (moderat), med mulige kroniske effekter ved langtidseksposering. Avrenning fra nærliggende vei og bensinstasjon er mulige kilder til forhøyede konsentrasjoner av bly og PAH-forbindelsene. Kildene er diffuse og antatt å ha begrenset lokal effekt. For å unngå spredning av forurensede sedimenter (hovedsakelig PAH og bly) og tilslamming av innsjøbunn utenfor tiltaksområde skal det benyttes siltgardin, eller andre spredningsbegrensede tiltak.

Ivaretagelse av sårbare naturtyper og truede arter er et viktig mål for naturforvaltningen. Det er registrert flere arter av nasjonal forvaltningsinteresse i det planlagte området. I tillegg er Svartevatn registrert som et potensielt godt gytehabitat for ørret. Et sentralt moment i miljølovgivningen å jobbe preventivt fremfor å iverksette avbøtende tiltak (hindre forurensning, fremfor rensing i resipient). Sprengstein kan inneholde nåleformede partikler som kan skade gjellene på fisk. Blakking av vann kan også forekomme under utfyllingsprosjekter. Derfor skal utfylling av masser foregå på en skånsom måte, og utfyllingsmasser skal være rensset for unaturlige materiale. Stein med fare for innhold av sulfidholdige bergarter eller miljøgifter skal ikke benyttes. Sprengstein kan inneholde høye konsentrasjoner av nitrogenforbindelser. Utlekking av nitrogen fra sprengstein kan føre til blant annet dannelse av ammonium og ammoniakk, med potensielle ringvirkninger på vannmiljøet. Store utslipp/dannelse av ammoniakk kan føre til omfattende fiskedød. Ved dette tiltaket vurderer Fylkesmannen at det vil være vanskelig å unngå nitrogenholdig sprengstein ut i fra et praktisk og kostnadseffektivt perspektiv. Utlekking av nitrogen fra sprengstein ses derfor på som en akseptabel risiko i dette konkrete prosjektet. Det vil også være viktig å fjerne alle unaturlige artikler (sprengladninger m.m.) fra sprengsteinen for å unngå forsøpling i Svartevatn. Det informeres om i søknaden at vannkanten rundt det tiltenkte området består av nyere steinfylling. Bløtbunnsområder, som beskrevet i søknaden, er lite egnet som gyteplass for ørret. Samlet sett vurderer Fylkesmannen derfor den direkte påvirkningen av utfyllingen på naturmangfoldet som liten.

Svartevatn (026-624-R Sira), og tilhørende bekkefelt, har dårlig økologisk tilstand. Sur nedbør er antatt hovedårsak, og vannforekomsten er i risiko for å ikke oppnå miljømålet innen 2020. Det er derfor i dette tilfellet aktuelt å sette vilkår i tillatelsen for å forhindre at vannforekomsten forringes i ytterligere grad. Prinsippet om samlet belastning (§ 10), og § 12 (miljøforsvarlige tekniker med mer) i naturmangfoldloven er i dette tilfellet aktuelle som beslutningsgrunnlag for å sett vilkår om bruk av siltgardin, eller andre spredningsbegrensende tiltak. I tillegg settes det krav om bruk av «rene fyllmasser» og at utfyllingen foregår på en skånsom måte, slik at unødig miljøforringelse inntreffer. På bakgrunn av de avbøtende tiltak som er satt i denne tillatelsen, vil tiltaket trolig ikke påvirke miljøtilstanden ytterligere, jf. § 12 i vannforskriften. Etter vår vurdering vil ikke dette konkrete tiltaket innvirke på om miljømålet for vannforekomsten nås eller ikke. Kostnadene ved forebyggende tiltak skal bæres av tiltakshaver, jf. Nml § 11. Naturmangfoldloven setter også krav til bakgrunnskunnskap for vedtak etter særlover som forurensningsloven med tilhørende forskrifter. Den eksisterende kunnskapen om området og det biologiske mangfold anser vi for å være tilstrekkelig i forhold til sakens karakter jf. Nml § 8. Miljødirektoratet sin Naturbase, Vann-Nett, Miljøstatus og sedimentundersøkelser utført av

tiltakshaver, er lagt til grunn. I kunnskapsgrunnlaget skal også effekten av påvirkninger vurderes. Mulige effekter av de arbeidene som det er søkt om er kjent gjennom erfaringer fra likende tiltak. Førre var-prinsippet (jf. § 9) vektlegges derfor i mindre grad.

Det ytre miljø er ansett for å være et felles gode, og som må forvaltes blant annet ut i fra en langsiktig og bærekraftig tankegang. Likeledes skal forvaltningen også ta hensyn til samfunnsutvikling, arbeidsplasser og økonomi. Fylkesmannen vurderer utbedringen av Fv. 45 som viktig, spesielt med tanke på sikring mot flom og av hensyn til den generelle trafiksikkerheten. Miljøkonsekvensene dette tiltaket kan volde må derfor anses som akseptable sammenstilt med de samfunnsmessige fordeler ved tiltaket.

Fylkesmannen mener at tiltaket kan gjennomføres etter denne tillatelsen med vilkår uten å representere en vesentlig fare for forurensning og miljøforringelse av området. Noe partikler i sjøen og utlekking av miljøskadelige komponenter fra sedimentet kan inntreffe, men ut ifra dagens kunnskapsnivå vil eventuelle effekter være av begrenset omfang. Effekten av det konkrete tiltaket på den samlede miljøtilstanden i Svartevatn vil være liten. Fylkesmannen mener at ikke vil bære behov for avbøtende tiltak for å reetablere tapte habitater. Det legges også vekt på i denne avgjørelsen at strandkanten i deler av det tiltenkte berørte området består av nyere steinfylling.

Sluttrapport skal sendes Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder innen 6 uker etter at tiltaket er avsluttet. I rapporten skal det dokumenteres at vilkårene som er gitt i tillatelsen er overholdt. Eventuelle avvik skal begrunnes.

Andre forhold

Dette vedtaket er gjort med bakgrunn i det vi i dag vet om området. Søkeren er selv ansvarlig i forhold til andre brukerinteresser som kan bli berørt. Søkeren er også selv ansvarlig for å innhente andre tillatelser som er nødvendige, blant annet etter plan- og bygningsloven og vannressursloven. Privatrettslige forhold forutsetter vi avgjort før tiltaket finner sted.

Aktuelle etater samt berørte parter mottar kopi av dette vedtaket.

Tillatelse

Med hjemmel i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven) § 11, gir Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder tillatelse til utfylling i Svartevatn, Sirdal kommune.

Vilkår for tillatelsen:

1. Det kan fylles ut inntil 48 000 m³ «rene masser» (sprengstein) i det omsøkte området. Arealet som blir tildekket må ikke overskride 7000 m². Tennledninger, plastikk og annet ikke naturlig materiale skal fjernes før utfyllingen. Stein med fare for innhold av sulfidholdige bergarter eller miljøgifter skal ikke benyttes.

2. Siltgardin, eller andre spredningsbegrensende tiltak med tilsvarende effekt, skal brukes under utfyllingen. Siltgardinen skal så langt det er mulig omslutte hele utfyllingsområdet og kontrolleres for funksjon.
3. Arbeidet skal utføres på en slik måte at det i minst mulig grad volder tilslamming av vannmasser og strandområder. Dersom det oppstår utilsiktede forurensningssituasjoner eller brukerkonflikter, skal arbeidet stanses og korrigerende tiltak skal gjennomføres. Fylkesmannen må varsles ved alle forhold der tiltaket kan berøre miljøet negativt.
4. Den som utfører arbeidet skal kunne fremlegge kopi av denne tillatelsen på arbeidslokaliteten, inntil tiltaket er avsluttet.
5. Internkontroll for aktiviteten må være utarbeidet, jf. forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 06.12.1996 nr. 1127. Alle avvik skal loggføres.
6. Før tiltaket iverksettes skal det gis beskjed til Fylkesmannen om dato for oppstart samt hvem som er ansvarlig entreprenør. Det kan bli ført tilsyn under arbeidene.
7. Dersom det viser seg at massene er av en slik karakter at arbeidene medfører alvorlige miljømessige problemer, tas det forbehold om at arbeidene skal stanses, og at saken blir vurdert på nytt.
8. Den best tilgjengelige teknologien/metoden må benyttes i utførelsesfasen både mhp. metode, kontroll og overvåkning, jf. BAT-prinsippet ("Best Available Technology").
9. Sluttrapport skal sendes Fylkesmannen i Aust-Agder innen 6 uker etter at tiltakene er avsluttet. I rapporten skal det dokumenteres at vilkårene som er gitt i tillatelsen er overholdt. Eventuelle avvik skal begrunnes.
10. Tillatelsen er gjeldende i 3 år f.o.m vedtaksdato.

Ansvarsforhold

Tiltakshaver, Statens vegvesen, er ansvarlig for at tiltaket gjennomføres i henhold til vilkårene i tillatelsen. Denne tillatelsen fritar ikke tiltakshaver for ansvaret for innhenting av tillatelser etter annet lovverk eller fra berørte grunneiere og rettighetshavere med mer.

Erstatningsansvar og klageadgang

Denne tillatelsen fritar ikke tiltakshaver eller anleggseier for erstatningsansvar etter de alminnelige erstatningsregler, jf. Blant annet §§ 10 og 17 i forurensningsloven.

Denne avgjørelsen kan etter § 29 i forvaltningsloven påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker fra meddelelsen. Klagen bør begrunnes og skal sendes via Fylkesmannen.

Forhåndsvarsel om saksbehandlingsgebyr

Bedriften skal betale gebyr for vår behandling av søknaden jf. Forurensningsforskriftens kapittel 39-3. Ut fra ressursbruken for behandling av søknaden, vurderer vi å plassere saken i gebyrsats 6, jf. § 39-4. Saksbehandlingsgebyret i sats 6 er kr. 19700,-. Grunlaget for valg av

gebyrsats er ressursbruk hos Fylkesmannen i forbindelse med behandling av søknaden. Merknader til dette forhåndsvarslet kan sendes oss innen to uker etter at det er mottatt. Vi fatter endelig vedtak om gebyrsats og ettersender faktura etter dette.

Med hilsen

Veronica Skjævestad
seniorrådgiver

Martin Eie
rådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.
Saksbehandler: Martin Eie, tlf: 37 01 78 48

Kopi til:

Vest-Agder Fylkeskommune	Postboks 517 Lund	4605	KRISTIANSAND S
Geir Helge Tjørholm	Tjørholm	4443	TJØRHOM
NVE Region Sør	Postboks 2125	3103	TØNSBERG
Statens Naturoppsyn v/ Arild Pfaff	Sømsveien 159	4870	FEVIK
Norsk Maritimt Museum	Bygdøynesveien 37	0286	OSLO
Sirdal kommune	Tonstadveien 28	4440	TONSTAD